

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny do wiedzy o społeczeństwie „Dziś i jutro” dla klasy 8 szkoły podstawowej Wydawnictwo Nowa Era

Wymagania na oceny uwzględniają zapisy podstawy programowej z 2017 r. oraz zmiany z 2024 r., wynikające z uszczuplonej podstawy programowej.

Uczniowie zobowiązani są wykazać się zarówno wiedzą, jak i umiejętnościami z poszczególnych wymgań i dodatkowo zrealizować zadania oraz projekty przewidziane dla realizacji podstawy programowej.

Temat	Wymagania na poszczególne oceny				
	Dopuszczająca (a) Uczeń:	Dostateczna (a+b) Uczeń:	Dobra (a+b+c) Uczeń:	Bardzo dobra (a+b+c+d) Uczeń:	Celująca (a+b+c+d+e) Uczeń:
I. ŻYCIE SPOŁECZNE					
1. Człowiek w społeczeństwie	- wyjaśnia, czym jest społeczeństwo, - podaje przykłady potrzeb człowieka, - przytacza przykłady ról społecznych, - podaje przykłady norm społecznych, - przytacza przykłady pozytywnych i negatywnych wzorców zachowań funkcjonujących w swoim środowisku rówieśniczym, - wyjaśnia, czym są zdrowie psychiczne i depresja.	- podaje przykłady potrzeb człowieka, - wymienia podstawowe społeczne oczekiwania wynikające z pełnienia roli dziecka i ucznia, - wylicza przykłady oddziaływania grup społecznych na postawy i zachowania jednostki, - przedstawia czynniki mające wpływ na samoocenę człowieka, - podaje przykłady norm społecznych - wymienia czynniki, które mogą wywołać kryzys psychiczny.	- uzasadnia, że człowiek jest istotą społeczną, - wyjaśnia, na czym polega proces socjalizacji, - wymienia kategorie norm społecznych, - określa, które spośród podanych zachowań są oceniane z zastosowaniem norm prawnych i uzasadnia swój wybór, - wskazuje zależności pomiędzy zdrowiem psychicznym a funkcjonowaniem jednostki w społeczeństwie.	- porównuje społeczne oczekiwania dotyczące pełnienia roli dziecka i rodzica oraz ucznia i nauczyciela, - podaje przykłady konfliktu ról społecznych, - wskazuje przyczyny i skutki nieprzestrzegania przez jednostkę norm społecznych.	- podaje konsekwencje braku zaspokojenia poszczególnych potrzeb człowieka, - przytacza przykłady konfliktu ról społecznych, wskazuje przyczyny, konsekwencje, sposoby rozwiązania problemu.
2. Grupy społeczne	- wymienia grupy społeczne, - przytacza przykłady korzyści wynikających z bycia w grupie,	- wyjaśnia, czym jest grupa społeczna, - wymienia jej cechy, - podaje przykłady postaw jednostek wobec konfliktu,	- omawia podział grup społecznych, - omawia różne sposoby rozwiązywania konfliktów: rozmowę, negocjacje, mediacje	- wskazuje wady i zalety różnych metod podejmowania decyzji w grupie, - określa, które metody są	- charakteryzuje strategie przyjmowane w czasie konfliktu, - porównuje konsekwencje przyjęcia określonych

	- wymienia typowe konflikty występujące w szkole i grupie rówieśniczej, - wymienia podstawowe sposoby rozwiązywania konfliktów w grupie rówieśniczej i w szkole, - podaje przykłady autorytetów.	- proponuje sposoby rozwiązywania konfliktów w grupie rówieśniczej, szkole i społeczeństwie, - porównuje grupę nieformalną, koleżeńską z grupą zadaniową, - wskazuje różnicę między idolem a autorytetem,	i arbitraż, wskazuje ich dobre i złe strony, - wymienia warunki prowadzenia skutecznych negocjacji.	najważniejsze dla zespołowego wykonania określonych zadań, - przytacza przykłady autorytetów, określa, co odróżnia te osoby od idoli, i uzasadnia swoje zdanie.	postaw wobec sytuacji konfliktowej dla jednostki i społeczeństwa.
3. Komunikacja i autoprezentacja	- tłumaczy, czym są dyskusja i debata, - podaje przykłady sytuacji, w których młody człowiek powinien zachować się asertywnie, - gromadzi argumenty o szkodliwości używek.	- przytacza przykłady zachowań asertywnych, - określa różnice między asertywnością a agresją.	- podaje reguły obowiązujące uczestników dyskusji i debaty, - przedstawia warunki asertywności, - buduje asertywną wypowiedź na temat szkodliwości używek.	- tłumaczy, czym jest asertywność i jakie ma znaczenie dla funkcjonowania jednostki w społeczeństwie.	- dokonuje samooceny pod kątem asertywności.
4. Życie rodzinne	- tłumaczy, czym jest rodzina, - wylicza podstawowe wartości kształtujące życie rodzinne, - opowiada o roli rodziców, dzieci i osób starszych w rodzinie, - przedstawia wartości ważne dla rodziny.	- wymienia cechy rodziny jako grupy społecznej, - podaje funkcje rodziny i przykłady ich realizacji, - wylicza główne prawa i obowiązki dzieci w rodzinie, - podaje podstawowe problemy zagrażające prawidłowemu funkcjonowaniu współczesnych rodzin.	- przedstawia argumenty na poparcie twierdzenia, że rodzina jest podstawową grupą społeczną, - omawia najważniejsze funkcje rodziny, - wylicza typy rodziny, - tłumaczy, czym jest władza rodzicielska, - omawia prawa i obowiązki dzieci w rodzinie, - podaje nazwy instytucji wspierających rodziny.	- wskazuje przykłady realizacji poszczególnych funkcji rodziny, - wyjaśnia, jak na poszczególnych etapach życia jednostki, zmienia się rola rodziny w procesie socjalizacji, - rozpoznaje przypadki nieprawidłowego realizowania przez rodzinę swoich funkcji.	- charakteryzuje przyczyny problemów współczesnych rodzin i omawia ich skutki dla ich członków oraz dla społeczeństwa.
5. Edukacja i praca	- wylicza podstawowe funkcje szkoły,	- przytacza przykłady działań samorządu	- omawia prawa i obowiązki ucznia,	- wyjaśnia sposób funkcjonowania samorządu	- wypowiada się na temat najczęściej

	- podaje podstawowe prawa i obowiązki ucznia, - określa, kto tworzy samorząd uczniowski, - znajduje potrzebne informacje w statucie swojej szkoły, - wskazuje osoby, u których może szukać pomocy w przypadku naruszania praw ucznia.	uczniowskiego, - podaje formy organizacji życia społeczności szkolnej, - wyjaśnia, jak należy reagować w sytuacji naruszenia praw ucznia lub pracownika szkoły.	- charakteryzuje poszczególne instytucje życia szkolnego (organizacja, zadania, formy działania).	uczniowskiego.	i najrzadziej wykorzystywanych praw ucznia zapisanych w statucie jego szkoły.
6. Ekonomia na co dzień	- wyjaśnia, czym jest gospodarstwo domowe, - tłumaczy pojęcie budżetu, - odróżnia dochody rodziny od wydatków, - wyjaśnia, kim jest konsument, - wyczyta podstawowe prawa przysługujące konsumentowi, - oblicza podstawowe dochody i wydatki gospodarstwa domowego.	- opisuje strukturę typowego budżetu domowego, - podaje przykłady łamania praw konsumenta, - wypełnia typowy formularz reklamacyjny, - ocenia, czy przykładowy budżet domowy został prawidłowo skonstruowany.	- wyczyta przyczyny powstawania deficytu w budżecie domowym, - przedstawia zasady świadomych, bezpiecznych zakupów, - wskazuje, w jakich przypadkach konsument ma prawo do zwrotu towaru, - wymienia instytucje chroniące prawa konsumenta.	- proponuje, jak uzyskać nadwyżkę budżetową oraz jak uniknąć „dziury” w budżecie, - pisze reklamację.	- wyjaśnia, jak bycie świadomym konsumentem wpływa na funkcjonowanie gospodarstwa domowego.
II. Prawo i prawa człowieka					
1. Prawa człowieka (projekt)	- tłumaczy, czym są prawa człowieka, - wyjaśnia, czym jest <i>Powszechna deklaracja praw człowieka</i>, - przedstawia podstawowe prawa zawarte w <i>Konwencji</i>	- określa funkcje praw człowieka, - wymienia cechy praw człowieka, - wyjaśnia, na czym polega szczególne znaczenie <i>Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka</i>,	- wyjaśnia znaczenie poszczególnych cech praw człowieka, - omawia genezę i treść <i>Konwencji o prawach dziecka</i>, - aktywnie uczestniczy w dyskusji na temat możliwości ograniczania praw człowieka w różnych	- uzasadnia potrzebę istnienia międzynarodowego systemu ochrony praw człowieka, - przedstawia historię praw człowieka.	- na wybranych przykładach wykazuje, że godność człowieka jest podstawą różnych systemów moralnych.

	<i>o prawach dziecka,</i> - podaje przykłady łamania praw dziecka.	- uczestniczy w dyskusji na temat możliwości ograniczania praw człowieka w różnych sytuacjach.	sytuacjach.		
2. Katalog praw człowieka	- podaje przykładowe prawa i wolności, - wycisza kategorie praw człowieka.	- podaje przykłady wolności i praw człowieka i obywatela zagwarantowanych w <i>Konstytucji RP</i>, - wskazuje przykłady praw pierwszej, drugiej i trzeciej generacji, - odszukuje w <i>Konstytucji RP</i> fragmenty dotyczące wolności i praw politycznych.	- wyjaśnia różnicę między prawami a wolnościami, - wskazuje ograniczenia praw i wolności, - omawia poszczególne kategorie praw człowieka.	- charakteryzuje kategorie wolności oraz praw człowieka i obywatela zagwarantowane w <i>Konstytucji RP</i>, - określa źródła generacji praw człowieka, - tłumaczy, na czym polega różnica między prawami pierwszej, drugiej i trzeciej generacji.	- uzasadnia, że wolności i prawa polityczne są konieczne dla funkcjonowania demokracji, - prezentuje życiorys i działalność np. Malali Yousafzai.
3. Ochrona praw człowieka	- podaje przykłady łamania praw człowieka, - wycisza przykłady spraw, z którymi można zwrócić się do Rzecznika Praw Obywatelskich, - przytacza przykłady spraw, które należy zgłosić do Rzecznika Praw Dziecka.	- wymienia nazwy przykładowych organizacji pozarządowych zajmujących się ochroną praw człowieka, - wyszukuje wiadomości o interwencjach Rzecznika Praw Obywatelskich, - analizuje informacje umieszczone na stronie internetowej Rzecznika Praw Dziecka.	- wyjaśnia przyczyny łamania praw człowieka, - wskazuje zagrożenia wynikające z łamania praw człowieka, - przedstawia sposób wyboru, metody działania oraz uprawnienia RPO, - wyjaśnia, jaką rolę w systemie ochrony praw człowieka odgrywa RPO, - prezentuje sposób powoływania, metody działania oraz kompetencje Rzecznika Praw Dziecka.	- omawia kategorie spraw kierowanych do Rzecznika Praw Dziecka, - charakteryzuje działalność wybranych organizacji pozarządowych działających na rzecz ochrony praw człowieka, - wyjaśnia, jaką rolę w państwie demokratycznym odgrywa system ochrony praw człowieka.	- przygotowuje prezentację na temat działalności wybranej organizacji pozarządowej zajmującej się ochroną praw człowieka.
4. Bezpieczeństwo nieletnich	- wyjaśnia, czym jest przemoc i kogo dotyczy, - podaje przykłady przemocy,	- opowiada o zagrożeniach obecnych w środowisku sieciowym (cyberprzemoc),	- tłumaczy, czym są przemoc fizyczna, psychiczna, dręczenie, - proponuje, jak na przemoc powinni reagować jej świadkowie,	- omawia konsekwencje przemocy dla osób, które jej doświadczyły, - charakteryzuje rodzaje	- przygotowuje poradnik bezpiecznego korzystania z internetu.

	- wskazuje przykładowe osoby i instytucje, do których można się zwrócić w sytuacji doświadczania przemocy, - wymienia główne zalety i wady korzystania z internetu.	- wymienia rodzaje cyberprzemocy, - wylicza skutki przemocy, - podaje zasady bezpiecznego korzystania z sieci, - analizuje własne zwyczaje związane z wykorzystywaniem internetu, - wyszukuje informacje o <i>Niebieskich kartach</i>.	- wskazuje instytucje, do których należy się zwrócić w przypadku wystąpienia przemocy domowej, - przedstawia korzyści, jakie zyskują użytkownicy internetu, - aktywnie uczestniczy w przygotowaniu plakatu przestrzegającego przed zagrożeniami w sieci.	cyberprzemocy oraz podaje metody przeciwdziałania tym zjawiskom, - projektuje ciekawą formę plakatu przestrzegającego przed zagrożeniami w sieci, - uzasadnia konieczność reagowania w przypadkach doświadczania przemocy domowej lub bycia jej świadkiem.	
5. Nieletni wobec prawa	- tłumaczy, kim są niepełnoletni i nieletni, - przytacza przykłady spraw, którymi zajmuje się policja, - wylicza podstawowe uprawnienia policji, - podaje główne prawa przysługujące obywatelom w kontaktach z policją.	- wymienia główne zasady odpowiedzialności prawnej nieletnich, - wyjaśnia, dlaczego prawo inaczej traktuje niepełnoletnich i dorosłych, - przytacza przykłady spraw, którymi zajmuje się straż miejska (gminna), - wskazuje uprawnienia przysługujące służbom porządkowym.	- wskazuje, w jakich przypadkach odpowiedzialność ponosi sprawca, a w jakich jego rodzice lub opiekunowie, - wyjaśnia, na jakich zasadach nieletni odpowiadają za popełnienie wykroczeń i przestępstw, - omawia uprawnienia i zadania policji, - przedstawia prawa przysługujące obywatelom (zwłaszcza niepełnoletnim) w kontaktach z policją, - przedstawia zadania Centralnego Biura Śledczego Policji.	- wyjaśnia, jakie są cele postępowania sądowego wobec niepełnoletnich, - określa czynniki brane pod uwagę przez organy państwowe przy rozstrzyganiu spraw dotyczących nieletnich, - wskazuje rodzaje przestępstw, za których popełnienie prawo dopuszcza odpowiedzialność karną nieletnich po ukończeniu 15 roku życia, - uzasadnia konieczność znajomości praw przysługujących obywatelom w kontaktach ze służbami mundurowymi i porządkowymi.	- wymienia inne niż policja i straż miejska (gminna) służby porządkowe i określa ich uprawnienia.
III. Społeczność lokalna i regionalna					
1. Czym jest samorząd?	- wyjaśnia, czym jest samorząd, - wymienia rodzaje samorządów działających w Polsce,	- opisuje funkcjonowanie samorządu terytorialnego, - wyjaśnia znaczenie zasad, na których opiera się funkcjonowanie	- wymienia zadania samorządów terytorialnych, zawodowych, uczniowskich - porównuje te jednostki, - tłumaczy, czym się różni gmina	- wyjaśnia, jaką rolę w państwie demokratycznym odgrywa samorząd terytorialny, - wykazuje, że zasady, na których opiera się	- podaje, w jakich przypadkach zostaje wprowadzony zarząd komisaryczny, - ocenia, czy system władz

	- wymienia zasady działania samorządu terytorialnego, - podaje przykłady zadań samorządów, - wymienia jednostki podziału terytorialnego w Polsce, - podaje nazwy gminy, powiatu i województwa, w których mieszka, oraz nazwy województw sąsiednich, - odczytuje dane z wykresu.	samorządu terytorialnego, - wlicza organy samorządu terytorialnego, - wskazuje podobieństwa i różnice między państwem a samorządem terytorialnym, - bierze udział w przygotowaniu prezentacji na temat swojego województwa.	wiejska od gminy miejsko-wiejskiej i miejskiej, - określa, jaki charakter ma gmina, w której mieszka, - aktywnie uczestniczy w przygotowaniu prezentacji na temat swojego województwa oraz wydarzeniach i postaciach z jego dziejów.	funkcjonowanie samorządu terytorialnego, obowiązują w codziennym życiu swojej gminy / swojego miasta, - odczytuje i analizuje dane z wykresu oraz uzasadnia wyciągnięte przez siebie wnioski.	samorządowych sprzyja zaangażowaniu mieszkańców w życie społeczności lokalnej, i przytacza argumenty na poparcie swojego stanowiska, - przygotowuje w ciekawej i wyczerpującej formie prezentację na temat swojego województwa oraz wydarzeniach i postaciach z jego dziejów.
2. Samorząd gminny	- wymienia organy władzy w gminie, - wskazuje, jakich organów dotyczą wybory samorządowe, - wlicza podstawowe zadania gminy, - wyjaśnia, czym jest budżet obywatelski, - bierze udział w przygotowaniu prezentacji na temat swojej gminy / swojego miasta.	- odróżnia organy uchwałodawcze od organów wykonawczych gminy, - określa sposób wyłaniania władz gminy oraz ich odwołania, - przytacza przykłady wpływu mieszkańców na życie gminy, - odszukuje na stronach urzędu swojej gminy informacje o działalności młodzieżowej rady gminy, inwestycjach ze środków unijnych, budżecie obywatelskim, - bierze udział w dyskusji o bieżących problemach społeczności lokalnej,	- omawia zadania poszczególnych organów władzy w gminie, - podaje przykłady zadań własnych i zleconych gminy, - aktywnie uczestniczy w dyskusji o zadaniach gminy, - przedstawia, jak jest uchwalany budżet obywatelski, - wskazuje korzyści wynikające z funkcjonowania budżetu obywatelskiego, - aktywnie uczestniczy w przygotowaniu prezentacji na temat swojej gminy / swojego miasta.	- wyjaśnia zasady referendum lokalnego i wskazuje sprawy, których może ono dotyczyć, - wyjaśnia, jak działają młodzieżowe rady gminy, - uzasadnia konieczność zaangażowania się mieszkańców w życie gminy i rozwiązywanie jej problemów.	- przygotowuje w ciekawej i wyczerpującej formie prezentację na temat gminy lub miasta, w których mieszka (zasłużone postacie i wydarzenia z dziejów gminy), - gromadzi wiadomości na temat funkcjonowania budżetów obywatelskich w różnych miastach Polski i wyciąga wnioski z analizy zebranego materiału, - przygotowuje w ciekawej i wyczerpującej formie prezentację na temat swojej gminy / swojego miasta.

		- uczestniczy w przygotowaniu projektu dotyczącego społeczności lokalnej.			
3. Powiat i województwo (możliwy projekt)	- wymienia przykładowe zadania powiatu, - wlicza organy powiatu, - podaje organy województwa, - wymienia przykładowe zadania samorządu wojewódzkiego, - wskazuje, gdzie znajdują się siedziby władz powiatu i województwa, w których mieszka.	- wyjaśnia sposób wyboru i odwołania organów powiatu, - tłumaczy, jak są wyłaniane i odwoływane organy wojewódzkie, - uczestniczy w dyskusji na temat znaczenia współpracy między władzami samorządowymi a państwowymi dla funkcjonowania województwa.	- odróżnia organy uchwałodawcze od organów wykonawczych powiatu i województwa, - bierze aktywny udział w dyskusji na temat znaczenia współpracy między władzami samorządowymi a państwowymi dla funkcjonowania województwa i przytacza trafne argumenty.	- porównuje strukturę władz samorządu powiatowego i wojewódzkiego, - określa, które z organów samorządu powiatowego i wojewódzkiego mogą zostać odwołane przez mieszkańców, - wskazuje zadania wykonywane przez samorząd gminny, powiatowy i wojewódzki.	- przygotowuje w ciekawej i wyczerpującej formie prezentację dotyczącą działań podjętych przez władze swojego powiatu i województwa.
4. Obywatele a organy samorządu	- odszukuje stronę internetową własnego urzędu gminy, starostwa powiatowego, urzędu marszałkowskiego, - tłumaczy, czym jest korupcja, - przytacza przykłady aktywności obywatelskiej, - wskazuje problemy społeczne występujące w jego społeczności lokalnej.	- wyjaśnia, czym jest Biuletyn Informacji Publicznej, - podaje prawa obywatela w kontaktach z urzędami, - odnajduje informacje o projektach zrealizowanych w gminie w ramach budżetu obywatelskiego, - przygotowuje notatkę na temat struktury urzędu swojej gminy lub swojego miasta, - wyjaśnia, czemu przestrzeganie zasad etycznych jest ważne w życiu publicznym.	- odszukuje informacje zamieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej, - omawia zasady etycznego postępowania urzędników, - podaje możliwe skutki łamania zasad etycznych w życiu publicznym.	- analizuje zawartość Biuletynu Informacji Publicznej urzędu swojego miasta, powiatu lub województwa, - wyjaśnia znaczenie aktywności obywatelskiej dla funkcjonowania społeczeństwa.	- proponuje inicjatywy, które warto by zrealizować w okolicy, i wskazuje sposoby ich realizacji.

IV. Wspólnota narodowa

1. Naród i ojczyzna (dyskusja znieważanie symboli narodowych)	- wskazuje, jakie więzi łączą jednostkę z ojczyzną i małą ojczyzną, - wymienia i opisuje symbole RP, - podaje sytuacje, w jakich najczęściej wykorzystuje się symbole narodowe, - wylicza wybrane święta narodowe, - przedstawia zasady właściwego zachowania w trakcie uroczystości państwowych, świąt narodowych, wobec symboli narodowych, - odczytuje dane z wykresu.	- wyjaśnia, czym są naród i wspólnota etniczna, - określa, czym jest tożsamość narodowa, - wylicza przykładowe elementy i wartości składające się na polskie dziedzictwo narodowe, - wyszukuje informacje o polskich zabytkach i miejscach wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO.	- wyjaśnia, na czym polega różnica między wspólnotą narodową a etniczną, - tłumaczy znaczenie dziedzictwa narodowego, - charakteryzuje elementy i wartości budujące polskie dziedzictwo narodowe, - wylicza najważniejsze polskie święta narodowe i wskazuje wydarzenia historyczne, które są podczas nich upamiętniane.	- wyjaśnia sens bycia Polakiem lub członkiem innej wspólnoty narodowej albo etnicznej, - przytacza historię symboli RP, - ocenia, w jakim stopniu znajomość historii wpływa na rozumienie współczesnej sytuacji narodu polskiego, - wyczerpująco opracowuje zagadnienie ochrony polskiego dziedzictwa i pamięci o przeszłości narodu.	- prezentuje wybrany element polskiego dziedzictwa narodowego i wyjaśnia, na czym polega jego wyjątkowość, - przygotowuje w ciekawej i wyczerpującej formie prezentację na temat polskich zabytków i miejsc wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO.
2. Obywatelstwo i narodowość	- wyjaśnia, czym jest obywatelstwo, - tłumaczy, do czego służy paszport, - wymienia podstawowe prawa i obowiązki obywatela RP, - podaje przykłady wartości obywatelskich.	- określa, czym jest tożsamość europejska, - podaje definicję narodowości, - podaje przykłady Polek i Polaków, których postępowanie było realizacją wartości obywatelskich.	- omawia konstytucyjne prawa i obowiązki obywatela RP, - wskazuje różnice między obywatelstwem a narodowością, - charakteryzuje wartości obywatelskie i wyjaśnia ich wartość dla społeczeństwa.	- uzasadnia konieczność popularyzowania wartości obywatelskich we współczesnym państwie demokratycznym.	- prezentuje sylwetki wybranych wybitnych Polaków i ocenia znaczenie ich dorobku dla pożytku publicznego.
3. Postawa patriotyczna	- wyjaśnia, czym są patriotyzm i patriotyzm lokalny, - wymienia przejawy patriotyzmu,	- określa, jakie zachowania składają się na postawę patriotyczną, - podaje przykłady działań patriotycznych w	- omawia różnice w rozumieniu patriotyzmu dawniej i współcześnie, - określa, w jaki sposób zachowanie młodych ludzi wpływa	- analizuje wyniki badań dotyczących rozumienia patriotyzmu, - wyjaśnia znaczenie poszczególnych działań dla	- przedstawia rolę patriotyzmu we współczesnym świecie.

	- wylicza sposoby wyrażania patriotyzmu na co dzień przez uczniów.	gospodarce.	na los ich ojczyzny.	polskiej gospodarki.	
4. Mniejszości i migranci (projekt)	- określa różnicę między obywatelami RP a cudzoziemcami, - odczytuje z mapy, gdzie znajdują się największe skupiska mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce, - wyjaśnia, czym jest Polonia, - znajduje na mapie państwa, w których występuje najliczniejsza Polonia.	- wyjaśnia, czym są mniejszość narodowa i etniczna, - podaje nazwę języka regionalnego uznanego w polskim prawie, - rozróżnia imigrantów, emigrantów i uchodźców, - tłumaczy, czym jest azyl, - wymienia mniejszości narodowe i etniczne we współczesnej Polsce, - gromadzi informacje na temat inicjatyw kulturalnych podejmowanych przez środowiska mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce, - uczestniczy w przygotowaniu projektu dotyczącego koncepcji kampanii informacyjnej popularyzującej dorobek wybranych mniejszości narodowych lub etnicznych mieszkających w Polsce.	- wyjaśnia, na czym polega różnica między mniejszością narodową a etniczną, - tłumaczy, dlaczego uchodźcom przysługują szczególne prawa, - wyjaśnia, co wpłynęło na rozlokowanie skupisk poszczególnych mniejszości narodowych w Polsce, - wymienia podstawowe prawa mniejszości w Polsce, - podaje korzyści, jakie niesie dla Polaków poznawanie kultury mniejszości zamieszkujących Polskę.	- przedstawia strukturę ludności zamieszkującej terytorium Polski, - tłumaczy, jakie cechy języka kaszubskiego zdecydowały o uznaniu go za język regionalny, - określa czynniki, które miały wpływ na rozmieszczenie Polonii na świecie, - omawia czynniki przyciągające i wypychające wpływające na migrację, - na podstawie tekstu ustawy podaje kryteria, które decydują w Polsce o uznaniu danej społeczności za mniejszość narodową lub etniczną, - uzasadnia konieczność ochrony prawnej mniejszości narodowych i etnicznych.	- przygotowuje wystąpienie dotyczące kryzysów uchodźczych na świecie, - opracowuje w ciekawej i wyczerpującej formie prezentację na temat kultury mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce, - przyjmuje rolę lidera w prowadzeniu projektu dotyczącego koncepcji kampanii informacyjnej popularyzującej dorobek wybranych mniejszości narodowych lub etnicznych mieszkających w Polsce.
5. Tolerancja i przejawy	- tłumaczy, czym jest tolerancja, - rozpoznaje przejawy	- wyjaśnia, czym są stereotypy, - podaje definicję	- omawia cechy stereotypu, - przytacza argumenty obalające wybrane stereotypy,	- wskazuje ograniczenia postawy tolerancyjnej i tłumaczy ich przyczyny,	- omawia wpływ skrajnych postaw na historię XX w.

ksenofobii	ksenofobii, w tym rasizmu, szowinizmu i antysemityzmu, - wyjaśnia, czym są hejt i mowa nienawiści.	nietolerancji, - określa, czym jest ksenofobia, - objaśnia, czym są szowinizm, rasizm i antysemityzm, - wskazuje skutki szowinizmu, rasizmu i antysemityzmu, - tłumaczy, czym jest kosmopolityzm, - podaje definicję Holokaustu, - opracowuje sposoby przeciwdziałania nietolerancji.	- przedstawia konsekwencje braku tolerancji w społeczeństwie, - charakteryzuje przyczyny i skutki ksenofobii, - określa różnice między ksenofobią a kosmopolityzmem.	- omawia różnice między szowinizmem a nacjonalizmem, - prezentuje konsekwencje upowszechniania się ksenofobii, w tym rasizmu, szowinizmu i antysemityzmu, - formułuje argumenty na poparcie tezy, że pogodzenie różnych tożsamości społeczno-kulturowych jest możliwe, - analizuje tekst źródłowy, omawia problemy w nim poruszone i formułuje swoje stanowisko wobec nich.	
V. Polska państwem demokratycznym					
1. Państwo i demokracja	- określa, czym jest państwo, - podaje cechy państwa, - wymienia nazwy współczesnych ustrojów politycznych (demokracja, autorytaryzm, totalitaryzm).	- wylicza podstawowe funkcje państwa, - rozróżnia funkcje wewnętrzne i zewnętrzne państwa, - wskazuje różnicę między monarchią a republiką, - podaje główne różnice między demokracją, autorytaryzmem a totalitaryzmem, - wymienia zasady, na których opiera się funkcjonowanie demokracji, - wyjaśnia, czym się różni demokracja bezpośrednia od pośredniej,	- wskazuje różnice między narodem a państwem, - omawia znaczenie suwerenności i przymusowości państwa, - charakteryzuje poszczególne funkcje wewnętrzne i zewnętrzne państwa, - tłumaczy, czym jest demokracja konstytucyjna, - wyjaśnia i omawia zasady, na których opiera się funkcjonowanie demokracji, - wyjaśnia zasadę suwerenności narodu, - podaje przykłady spraw, które mogą zostać poddane pod referendum lub stać się przedmiotem konsultacji	- uzasadnia potrzebę realizowania przez państwo funkcji zewnętrznych, - analizuje różnice między demokracją, autorytaryzmem a totalitaryzmem w obszarach władzy, praw obywateli, wolności słowa i mediów oraz ideologii państwowej.	- ocenia stan demokracji w państwie i uzasadnia swoje zdanie, - określa, jak zmieniła się liczba monarchii i republik w Europie w ciągu ostatnich 200 lat, - wyjaśnia, dlaczego większość państw demokratycznych rzadko wykorzystuje model bezpośredni.

		- wymienia podstawowe formy demokracji bezpośredniej, - określa korzyści, jakie daje obywatelom ustrój demokratyczny.	społecznych, - wskazuje wady i zalety demokracji bezpośredniej i pośredniej.		
2. Ustrój Rzeczypospolitej Polskiej	- określa znaczenie konstytucji w państwie, - wymienia główne rodzaje władzy państwowej, - opisuje konstrukcję tekstu <i>Konstytucji RP</i>.	- wyjaśnia, czym jest państwo prawa, - tłumaczy, czym są akty prawne, i podaje ich główne rodzaje, - podaje, jaką funkcję pełni Trybunał Konstytucyjny, - wlicza podstawowe zasady ustroju Polski zawarte w <i>Konstytucji RP</i>, - wymienia wartości, do których odwołuje się preambuła <i>Konstytucji RP</i>, - odnajduje w <i>Konstytucji RP</i> rozdziały, w których zostały opisane wolności, prawa i obowiązki obywateli, - wymienia sprawy, które mogą być poddane pod referendum ogólnokrajowe.	- tłumaczy zasadę konstytucjonalizmu, - określa znaczenie zasady trójpodziału władzy i równowagi władz dla funkcjonowania demokracji, - wyjaśnia, dlaczego w republikach obowiązuje zakaz sprawowania dziedzicznej i dożywotniej władzy, - charakteryzuje poszczególne zasady ustroju RP zawarte w <i>Konstytucji RP</i>.	- omawia hierarchię aktów prawnych w Polsce, - opisuje procedurę zmiany konstytucji i wyjaśnia, z jakiego powodu jest ona szczególna, - interpretuje artykuły <i>Konstytucji RP</i> dotyczące referendum ogólnokrajowego, - wskazuje, które opisane w <i>Konstytucji RP</i> wolności, prawa i obowiązki obywateli uważa za najważniejsze, i uzasadnia swoje zdanie.	- przygotowuje w ciekawej i wyczerpującej formie prezentację na temat historii polskich konstytucji.
3. Sejm i Senat RP	- określa, jakie organy pełnią w Polsce władzę ustawodawczą, - podaje skład polskiego parlamentu, - wymienia podstawowe kompetencje Sejmu i Senatu RP,	- wyjaśnia, jak Sejm i Senat RP podejmują decyzje, kto kieruje pracami obu izb oraz ile trwa kadencja posłów i senatorów, - tłumaczy, czym jest immunitet,	- tłumaczy, jak w pracy parlamentu przejawia się zasada przedstawicielstwa, - wskazuje, czym wyróżnia się Zgromadzenie Narodowe, - omawia kompetencje Sejmu i Senatu RP, - charakteryzuje poszczególne	- opisuje funkcjonowanie Sejmu i Senatu RP z uwzględnieniem działalności klubów i kół poselskich tworzących koalicję i opozycję, - wyjaśnia znaczenie	- wyjaśnia, czym zajmują się komisje sejmowe, Prezydium Sejmu RP i Konwent Seniorów, - wskazuje różnice w organizacji wyborów do Sejmu i Senatu RP, - przygotowuje

	- odczytuje dane z wykresu dotyczącego aktywności ustawodawczej sejmu.	- wlicza główne zasady wyborów do Sejmu i Senatu RP, - wymienia główne etapy procesu ustawodawczego, - określa, kto w Polsce może wystąpić z inicjatywą ustawodawczą, - wyjaśnia, jakie uprawnienia w trakcie prac nad ustawą posiada prezydent, - wyszukuje informacje o ugrupowaniach politycznych, które mają swoje kluby lub koła w sejmie, przyporządkowuje je do koalicji i opozycji.	zasady wyborów do Sejmu i Senatu RP, - na podstawie odpowiednich artykułów <i>Konstytucji RP</i> odpowiada, w jakich sytuacjach obraduje Zgromadzenie Narodowe, - wyjaśnia, jakie znaczenie w państwie demokratycznym ma aktywność wyborcza obywateli.	immunitetu dla funkcjonowania władzy ustawodawczej, - omawia proces ustawodawczy, - porównuje role Sejmu i Senatu RP w procesie ustawodawczym, - wyjaśnia rolę Trybunału Konstytucyjnego w procesie ustawodawczym, - bierze udział w dyskusji na temat ograniczania prawa do głosowania i kandydowania w wyborach parlamentarnych, - wymienia skutki, jakie niesie dla państwa i społeczeństwa niska frekwencja wyborcza.	w ciekawej formie prezentację na temat historii polskiego parlamentu.
4. Prezydent RP i Rada Ministrów	- określa, jakie organy pełnią w Polsce władzę wykonawczą, - wymienia podstawowe kompetencje Prezydenta RP, - wyjaśnia, kim jest premier i czym jest Rada Ministrów, - podaje, czym zajmuje się rząd, - odczytuje dane z tabel dotyczących frekwencji w wyborach parlamentarnych i prezydenckich, - podaje nazwisko	- przedstawia główne zasady wyboru Prezydenta RP, - omawia kompetencje Prezydenta RP, - wyjaśnia, jak są powoływani premier i Rada Ministrów, - omawia kompetencje rządu, - wlicza Prezydentów RP po 1989 r., - odszukuje w internecie wiadomości na temat decyzji obecnego rządu, które wpłynęły na życie jego rodziny,	- opisuje procedurę tworzenia rządu, - charakteryzuje poszczególne kompetencje rządu, - określa, w jaki sposób współdziałają rząd i prezydent, - tłumaczy, na jakich zasadach działają wotum zaufania i wotum nieufności, - analizuje dane zebrane w tabelach dotyczących frekwencji w wyborach parlamentarnych i prezydenckich.	- wyjaśnia związek funkcjonowania urzędu Prezydenta RP z republikańską formą rządów, - określa, na czym polega zasada kontrasygnaty, - tłumaczy, czym jest Rada Gabinetowa, - wyjaśnia, dlaczego jest potrzebne poparcie większości sejmowej dla Rady Ministrów i premiera, - omawia trzy kroki w procedurze powoływania Rady Ministrów (na podstawie artykułów <i>Konstytucji RP</i>),	- omawia okoliczności przywrócenia urzędu prezydenta w Polsce.

	premiera i ministra odpowiedzialnego za sprawy edukacji.	- znajduje informacje o działaniach obecnego Prezydenta RP związanych z polityką wewnętrzną i zagraniczną kraju.			
5. Sądy i trybunały	- określa, jakie organy pełnią w Polsce władzę sądowniczą, - wyjaśnia, co nazywamy wymiarem sprawiedliwości, - przedstawia rolę sędziów, - tłumaczy, kim są prokurator, obrońca i obrońca z urzędu.	- podaje zasady działania sądów, - wymienia zadania trybunałów, - na podstawie tekstu źródłowego przytacza przykłady spraw, którymi zajmują się współczesne sądy, - wyjaśnia, jakie znaczenie ma dla obywateli dwuinstancyjność postępowania sądowego, - bierze udział w dyskusji na temat immunitetów sędziowskich.	- przedstawia zasady działania sądów, - wyjaśnia znaczenie zasad bezstronności i niezawisłości sędziów oraz ich immunitetu i nieusuwalności, - tłumaczy, kim jest ławnik, - wskazuje różnice między wymiarem sprawiedliwości a władzą sądowniczą, - aktywnie uczestniczy w dyskusji na temat immunitetów sędziowskich i przytacza trafne argumenty.	- opisuje salę rozpraw w procesie karnym, - charakteryzuje działania Trybunału Konstytucyjnego i Trybunału Stanu, - wyjaśnia rolę Trybunału Konstytucyjnego w państwie demokratycznym, - analizuje tekst źródłowy, na jego podstawie omawia wpływ sędziów na sferę polityki i życia społecznego.	- objaśnia, czego dotyczyło ostatnie orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego - odszukuje informacje na temat sporu o reformę sądownictwa i ustala, jakich kwestii on dotyczył.
6. Partie polityczne	- wyjaśnia, czym są partie polityczne, - wymienia rodzaje partii politycznych, - podaje elementy kampanii wyborczej partii, - wymienia nazwy największych polskich partii politycznych - wyciąga systemy partyjne.	- określa, w jaki sposób partie dążą do osiągnięcia swoich celów, - przedstawia systemy partyjne, - tłumaczy, czym są koalicja i opozycja w parlamencie, - wyjaśnia, czym jest statut partii, - wyszukuje potrzebne informacje w tekście ustawy o partiach politycznych.	- omawia funkcje partii politycznych, - opisuje partie prawicowe, centrowe i lewicowe, - tłumaczy znaczenie kampanii wyborczej dla funkcjonowania partii, - charakteryzuje systemy partyjne, wskazuje wady i zalety każdego z nich, - tłumaczy, jak utworzyć partię polityczną, - podaje nazwy partii politycznych,	- opisuje działalność partii w państwie demokratycznym, - podaje przykłady działań podejmowanych przez wybraną partię polityczną reprezentowaną w Sejmie RP.	- charakteryzuje polską scenę polityczną.

			których przedstawiciele zasiadają w Sejmie, - przygotowuje notatkę na temat jednej z partii politycznych w Polsce.		
7. Organizacje obywatelskie	- tłumaczy, czym są organizacje pozarządowe, i podaje ich główne rodzaje, - określa, czym jest wolontariat, i przytacza przykłady działań wolontariuszy, - wymienia korzyści wynikające z pracy w wolontariacie, - podaje przykłady ogólnopolskich organizacji młodzieżowych, - odczytuje dane statystyczne z wykresu.	- przytacza przykłady działań organizacji pozarządowych, - wymienia cele działalności ogólnopolskich organizacji młodzieżowych, - wyciąga przykładowe działania podejmowane przez związki zawodowe, - odszukuje informacje o organizacjach pozarządowych, które funkcjonują w najbliższej okolicy, - wskazuje różnice między stowarzyszeniem a fundacją, - uczestniczy w przygotowaniu projektu dotyczącego założenia stowarzyszenia.	- wyjaśnia, jaką rolę w państwie demokratycznym odgrywa zasada swobodnego zrzeszania się, - tłumaczy, czym jest społeczeństwo obywatelskie, - charakteryzuje działalność organizacji pozarządowych, - charakteryzuje rodzaje wolontariatu, - określa, jakie działania trzeba podjąć, aby zostać wolontariuszem.	- omawia poszczególne obszary działalności organizacji pozarządowych, - wyjaśnia, czym jest organizacja pożytku publicznego i w jaki sposób można wspomóc jej działalność, - uzasadnia konieczność angażowania się w działania organizacji pozarządowych, - na podstawie analizy danych statystycznych z wykresu wskazuje obszar, w którym organizacje pozarządowe powinny być bardziej aktywne, i uzasadnia swoje zdanie.	- omawia rolę NSZZ „Solidarność” w najnowszej historii, - odpowiada, czy międzynarodowe organizacje pozarządowe powinny wpływać na władze danego kraju, i przytacza trafne argumenty, - przyjmuje rolę lidera w prowadzeniu projektu dotyczącego założenia stowarzyszenia.
8. Media i opinia publiczna	- wyjaśnia, czym jest opinia publiczna, - wymienia rodzaje mass mediów, - wskazuje różnice między mediami komercyjnymi a publicznymi, - objaśnia, czym są fake newsy i bańki	- tłumaczy, czym jest wolność słowa, - wyciąga funkcje mediów, - podaje zalety i wady mediów społecznościowych, - wymienia główne zasady etyki dziennikarskiej, - określa, czym jest kampania społeczna,	- wyjaśnia znaczenie środków masowego przekazu dla wolności słowa, - omawia funkcje sondaży, - opisuje specyfikę mediów jednokierunkowych i interaktywnych, - opowiada o poszczególnych funkcjach mediów,	- przytacza argumenty na poparcie tezy, że wolność słowa i wolne media są fundamentem demokracji, - charakteryzuje misję mediów publicznych, - omawia przykłady wpływu mediów społecznościowych na demokrację, - uzasadnia konieczność	- ocenia, jak często na jego poglądy, decyzje i wybory mają wpływ media społecznościowe, - przygotowuje w ciekawej i wyczerpującej formie prezentację na temat wybranej kampanii społecznej, dokonuje analizy

	informacyjne, - odróżnia fakty od opinii i komentarzy.	- podaje definicję spotu wyborczego, - wskazuje skutki rozwoju środków masowego przekazu dla społeczeństwa, - porównuje sposób przedstawienia jednego wydarzenia w artykułach z kilku źródeł i oddziela fakty od opinii, - znajduje informacje na temat wyników wybranego badania opinii publicznej.	- przedstawia rolę mediów społecznościowych w demokracji, - podaje przykłady fake newsów i uzasadnia swój wybór, - omawia zasady pracy i postępowania dziennikarzy, - opisuje obszary tematyczne kampanii społecznych, - sporządza notatkę z wybranego badania opinii publicznej.	przestrzegania zasad etyki dziennikarskiej, - wyjaśnia rolę opinii i komentarzy w demokratycznych mediach, - bada sposób ukazania jednego wydarzenia w artykułach z kilku źródeł, oddziela fakty od opinii i przedstawia wnioski.	zastosowanych w niej środków.
VI. Sprawy międzynarodowe					
1. Współpraca międzynarodowa	- wyjaśnia, czym są polityka zagraniczna i współpraca międzynarodowa, - rozwija skrót ONZ, - przytacza przykłady inicjatyw ONZ, - podaje pełną nazwę NATO, - wymienia przykłady działań NATO, - odczytuje z mapy nazwy państw członkowskich NATO.	- wskazuje przejawy realizacji przez państwo polityki zagranicznej, - wymienia podstawowe zadania ambasadora i konsula, - wylicza główne cele i działania ONZ, - tłumaczy, czemu służą misje pokojowe ONZ, - określa najważniejsze cele NATO, - przytacza przykłady aktywności Polski w ONZ i NATO, - ocenia, czy ONZ odgrywa ważną rolę we współczesnym świecie, i uzasadnia swoje zdanie, - znajduje wiadomości o trzech operacjach NATO	- omawia znaczenie współpracy międzynarodowej dla pokoju na świecie, - charakteryzuje rolę ambasadora i konsula w polityce zagranicznej, - podaje czas i okoliczności powstania ONZ, - wymienia główne organy ONZ, - opisuje genezę NATO, - podaje nazwę głównego organu NATO, - wskazuje na mapie państwa członkowskie NATO - wylicza wybrane ugrupowania międzynarodowe, do których należy Polska.	- określa rolę organizacji międzynarodowych na arenie światowej, - wyjaśnia, jaką rolę odgrywa NATO w polityce obronnej państwa polskiego, - omawia wybrane ugrupowania międzynarodowe, do których należy Polska, - opracowuje notatkę o trzech operacjach NATO przeprowadzonych po 2000 r. z uwzględnieniem ich celów i uczestników.	- ocenia, jaki wpływ ma prawo weta w Radzie Bezpieczeństwa ONZ na skuteczność działań tego organu, - przygotowuje w ciekawej i wyczerpującej formie prezentację na temat najważniejszych działań Polski w strukturach ONZ i NATO.

		przeprowadzonych po 2000 r.			
2. Unia Europejska	- podaje datę i miejsce utworzenia Unii Europejskiej, - wylicza najważniejsze zadania UE, - odpowiada, czym jest euro, - odczytuje z mapy nazwy państw członkowskich UE.	- wymienia główne przyczyny integracji europejskiej, - na podstawie mapy podaje nazwę państwa, które przystąpiło do UE później niż Polska, - wylicza nazwy głównych organów Unii Europejskiej, - wskazuje na mapie państwa członkowskie UE, uwzględniając kolejne etapy rozszerzania organizacji, - gromadzi materiały dotyczące brexitu.	- omawia główne etapy integracji europejskiej, - opisuje okoliczności powstania Unii Europejskiej, - wymienia podstawowe uprawnienia głównych organów Unii Europejskiej, - podaje praktyczne przykłady realizacji celów UE, - analizuje materiały dotyczące brexitu.	- wskazuje wady i zalety procesu integracji europejskiej, - podaje nazwy trzech wspólnot europejskich, - omawia uprawnienia głównych organów Unii Europejskiej, - aktywnie uczestniczy w dyskusji na temat brexitu i przytacza trafne argumenty.	- omawia główne zagadnienia i problemy funkcjonowania UE.
3. Polska w Unii Europejskiej	- podaje datę wejścia Polski do UE i określa sposób, w jaki Polacy podjęli decyzję, - wskazuje główne korzyści, które wynikły dla Polski, jej obywateli i polskich firm z przystąpienia do UE, - szuka informacji do broszury o sposobach wykorzystywania funduszy unijnych w swojej gminie lub swoim mieście.	- wylicza podstawowe prawa obywatela UE, - wymienia cztery najważniejsze zasady europejskiego rynku wewnętrznego, - przedstawia podstawowe korzyści związane z obecnością Polski w Unii Europejskiej dla pracowników i osób podróżujących, - określa źródła funduszy unijnych i główne kierunki ich dysponowania.	- omawia przygotowania Polski do przystąpienia do UE, - charakteryzuje poszczególne prawa obywatela UE, - przedstawia znaczenie zasad europejskiego rynku wewnętrznego, - tłumaczy, czym jest i jak działa strefa Schengen, - wylicza cele, na które są w Polsce przeznaczane dotacje unijne, - podaje przykłady wykorzystania przez Polskę funduszy unijnych.	- wskazuje koszty przynależności Polski do UE, - przedstawia negatywne skutki swobodnego przepływu osób, - omawia przeznaczenie poszczególnych rodzajów funduszy unijnych - redaguje broszurę o sposobach wykorzystywania funduszy unijnych w swojej gminie lub swoim mieście, .	- ocenia proces integracji Polski z Unią Europejską, - rozważa, jakie mogą być konsekwencje wychodzenia kolejnych krajów z UE, - przygotowuje w ciekawej i wyczerpującej formie prezentację na temat inicjatyw unijnych skierowanych do młodych ludzi.
4. Problemy	- wyjaśnia, czym jest globalizacja,	- wylicza główne skutki globalizacji,	- charakteryzuje zjawiska globalizacji	- omawia pozytywne i negatywne skutki globalizacji	- proponuje, w jaki sposób młodzi ludzie mogą dbać

współczesnego świata	- przytacza przykłady globalizacji z codziennego życia, - podaje przykłady pomocy dla krajów rozwijających się, - tłumaczy, czym jest zjawisko ocieplania klimatu, - podaje główne różnice między sytuacją w krajach Północy i Południa.	- określa, z czego wynika podział na kraje rozwinięte i rozwijające się, - wskazuje główny kierunek migracji, - wylicza główne zagrożenia i wyzwania XXI w.	i amerykańskiej kultury, - tłumaczy, czym jest konsumpcjonizm, - tłumaczy, na czym polegają pomoc rozwojowa i pomoc humanitarna, - charakteryzuje zmiany klimatu i określa ich skutki.	w różnych dziedzinach, - przedstawia sytuację krajów rozwiniętych i rozwijających się, - wyjaśnia, czym jest Młodzieżowy Strajk Klimatyczny, - omawia problemy związane z migracją, - omawia główne zagrożenia i wyzwania XXI w.	o środowisko, - aktywnie uczestniczy w dyskusji o wyzwaniach związanych z migracją, przytacza trafne argumenty, proponuje sposoby rozwiązania problemu.
5. Konflikty zbrojne na świecie	- podaje główne przyczyny konfliktów zbrojnych, - wyjaśnia, czym jest ludobójstwo, - przytacza przykłady działań terrorystycznych, - odczytuje z mapy informacje o wybranych współczesnych konfliktach na świecie.	- tłumaczy, na czym polega terroryzm, - wymienia skutki terroryzmu, - określa skutki konfliktów, - odszukuje informacje na temat cyberterroryzmu, - znajduje w internecie wiadomości o zbrodniach ludobójstwa popełnionych w XX w.	- omawia przyczyny i rodzaje konfliktów, - przedstawia źródła i rodzaje terroryzmu, - na podstawie mapy charakteryzuje wybrane współczesne konflikty na świecie, - analizuje wyniki badań opinii publicznej dotyczących zagrożenia terroryzmem w Polsce, - omawia zagrożenia wynikające z cyberterroryzmu dla współczesnych państw i społeczeństw.	- wyjaśnia, dlaczego walka ze współczesnym terroryzmem jest trudna, - redaguje notatkę na temat zamachów terrorystycznych przeprowadzonych w Europie w XXI w.	- opowiada o zamachu na World Trade Center, - przygotowuje prezentację dotyczącą konfliktu na Ukrainie.